

Quickscan Mortiere, fase 13, Middelburg

Effecten op beschermde gebieden, soorten en houtopstanden

OPGESTELD VOOR:
Princeprojecten

OPGESTELD DOOR:
STANTEC BV

REFERENTIE 327200731

17-08-2023

Quickscan Mortiere, fase 13, Middelburg
Effecten op beschermde gebieden, soorten en
houtopstanden

In opdracht van:
Princeprojecten

Opgesteld door:
Jasper van Kessel

Projectnummer:
327200731

Documentnaam:
Quickscan Mortiere, fase 13, Middelburg (327200731)

Datum:
17 augustus 2023

Versie	Vrijgegeven door	Datum
Quickscan Mortiere, fase 13, Middelburg (327200731)	Matthijs Ruytenburg	17 augustus 2023

Bezoekadres
Hoevestein 20b
4903 SC OOSTERHOUT
www.stantec.com/nl

KVK Haaglanden 27 18 43 23
BNP Paribas 022 77 40 432
IBAN NL11BNPA0227740432 BIC BNPANL2A
Stantec BV is ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 en VCA** gecertificeerd

Het is niet toegestaan de inhoud en/of vorm van door Stantec opgestelde rapportages aan te passen

Inhoudsopgave

1.0 Samenvatting	1
2.0 Inleiding	3
2.1 Aanleiding	3
2.2 Locatie	3
2.3 Omschrijving plangebied	4
2.4 Activiteiten	6
2.5 Wettelijk kader	6
2.6 Doel	6
3.0 Methode	7
3.1 Beschermde gebieden	7
3.2 Beschermde soorten	7
3.3 Beschermde houtopstanden	8
3.4 Betrouwbaarheid	8
3.5 Geldigheid	9
3.6 Beschermde gebieden	10
3.7 Beschermde soorten	11
3.8 Beschermde houtopstanden	20
4.0 Conclusie	21
4.1 Beschermde gebieden	21
4.2 Beschermde soorten	21
4.3 Invasieve exoten	24
4.4 Beschermde houtopstanden	24
Bijlagen	25
Bijlage 1: Wet- en regelgeving	
Bijlage 2: Handreiking beheer en onderhoud	
Bijlage 3: Foto's plangebied	

1.0 SAMENVATTING

Binnen het plangebied is geen biotoop aangetroffen wat geschikt is voor beschermde soorten (Wnb) waarvoor geen algemene vrijstelling geldt. Het gaat om soorten uit de volgende soortgroepen.

In onderstaande tabel is per soortgroep aangegeven of er nader onderzoek nodig is en mogelijk een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, of dat men volstaat met het werken middels een ecologisch werkprotocol.

In paragraaf 3.2 en verder wordt nader ingegaan op de resultaten per soortgroep.

Tabel 3.1: Conclusies en aanbevelingen over beschermde soorten (Wet natuurbescherming).

Soortgroep	Beschermde soorten/funcies?	Nader onderzoek?	Ontheffing Wnb nodig?	Ecologisch werkprotocol nodig?
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee	Nee
Algemene Broedvogels	Ja, er is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogels	Nee	Nee, indien maatregelen worden genomen om vernietiging van nesten en verstoring van broedende vogels te voorkomen.	Ja
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Ja, er is foerageergebied aanwezig voor de huismus.	Nee, foerageergebied is niet essentieel	Nee	Nee
Grondgebonden zoogdieren	Ja, het plangebied vormt foerageergebied alsook leefgebied voor door provincie vrijgestelde soorten. Verblijfplaatsen van beschermde soorten zijn niet waargenomen maar het is niet uitgesloten dat het gebruikt wordt als fourageergebied.	Nee	Nee, indien er rekening wordt gehouden met de algemene zorgplicht (artikel 1.11) en een controle op het konijn en de haas wordt uitgevoerd voor het bouwrijp maken/maaien.	Ja
Vleermuizen foerageergebied	Ja	Nee, het betreft geen essentieel foerageergebied	Nee, mits tijdelijke verstoring wordt voorkomen door uitsluitend overdag te werken of door gebruik te maken van gerichte verlichting waarbij het <u>open water</u> onverlicht blijven.	Mogelijk
Vleermuizen vliegroutes	Ja	Nee	Nee, mits tijdelijke verstoring wordt voorkomen door uitsluitend overdag te werken of door gebruik te maken van gerichte verlichting waarbij	Mogelijk

Soortgroep	Beschermde soorten/funcities?	Nader onderzoek?	Ontheffing Wnb nodig?	Ecologisch werkprotocol nodig?
			het <u>en het open water</u> onverlicht blijven.	
Vleermuizen verblijfplaatsen	Ja	Nee	Nee	Nee
Reptielen	Nee	Nee	Nee	Nee
Amfibieën	Ja, het aangrenzende water omvat leefgebied voor door provincie vrijgestelde soorten als de bruine kikker en gewone pad en in potentie voor de rugstreeppad	Nee	Nee, indien er rekening wordt gehouden met de algemene zorgplicht (artikel 1.11). Het betreft namelijk leefgebied voor door provincie algemeen vrijgestelde dieren bij ruimtelijke ordening. Voor de rugstreeppad geldt dat het gebied bij het bouwen en bouwrijp maken voorkomen dient te worden het geschikt te maken. Zie tabel 5.2 amfibieën.	Mogelijk
Vissen	Ja, het aangrenzende water omvat leefgebied voor algemene soorten	Nee	Nee, indien er rekening wordt gehouden met de algemene zorgplicht (artikel 1.11). Het betreft namelijk leefgebied voor door provincie algemeen vrijgestelde dieren bij ruimtelijke ordening.	Mogelijk
Ongewervelden	Nee	Nee	Nee	Nee
Invasieve exoten	Nee	Nee	Nee	NEe

2.0 INLEIDING

2.1 AANLEIDING

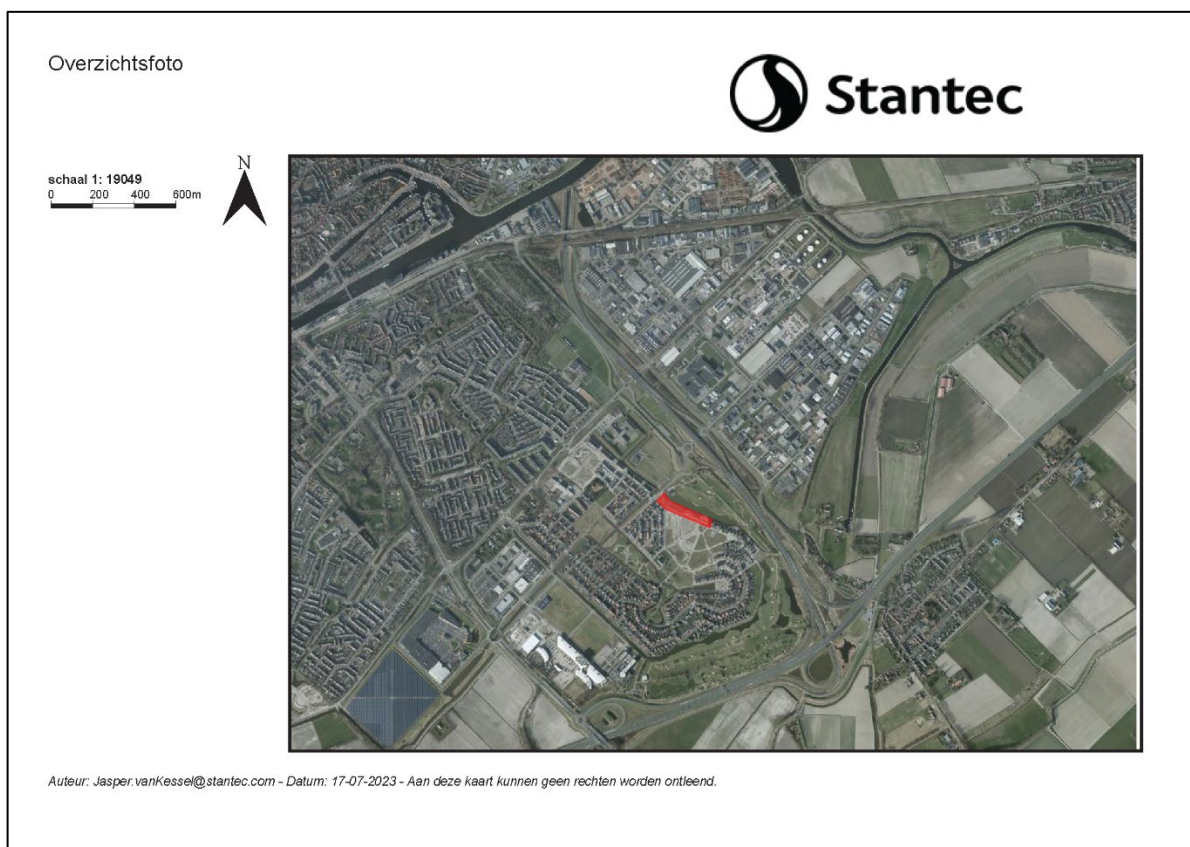
De aanleiding voor het onderzoek is om ter plaatse van Mortiere, fase 13, te Middelburg woningbouw mogelijk te maken. Momenteel is het gebied een weiland.

In het kader van de beoogde herontwikkeling is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Een quickscan Wet Natuurbescherming beoordeeld een plangebied op aanwezige natuurwaarden alsook het effect van de herontwikkeling op beschermde natuurwaarden. Deze natuurwaarden bestaan uit effect op gebieden die aangewezen zijn als Natura2000 en/of NatuurNetwerk Nederland, beschermde soorten en beschermde houtopstanden.

2.2 LOCATIE

De onderzoekslocatie bevindt zich in aan de Mortiere, fase 13, te Middelburg (figuur 1). Om precies te zijn aan de Duke Ellingtonstraat en de hoek van de Mozartweg. Het betreft het perceel 4041 en 4039, sectie P in de kadastrale gemeente Middelburg in de provincie Zeeland.

Het plangebied bevindt zich in een ontwikkelingsgebied waar veel nieuwbouwprojecten bezig zijn. Aan noordzijde is een waterplas aanwezig met daarachter een golfbaan. Deze loopt door rondom de nieuwe woonwijk die aan de overige zijden van het plangebied aanwezig is. Noordelijk en oostelijk achter de golfbaan is een snelweg aanwezig (A58/ N57).

Figuur 1.1: Globale ligging plangebied (rood omlijnd).

2.3 OMSCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied bestaat uit een kruidenrijk grasland met daarin sloten om het water af te voeren. In het verleden zijn het weilanden geweest. Het plangebied wordt af en toe gemaaid om opschot van houtige vegetatie tegen te gaan. Bomen zijn afwezig. Enkele laagblijvende struiken staan op de helling langs de waterand. Daar is ook riet aanwezig.

Figuur 1.2: Impressie van het plangebied, foto's door Jasper van Kessel, 31 mei 2023.

2.4 ACTIVITEITEN

De door Princeprojecten uit te voeren activiteiten betreffen:

- Het aanleggen van wegen.
- Het verwijderen van groen (lage begroeiing en enkele struiken).
- Het realiseren woningen.

2.5 WETTELIJK KADER

Bij een dergelijke ruimtelijke ontwikkeling is het vanuit natuurwetgeving van belang om na te gaan of de werkzaamheden effect hebben op beschermde natuurwaarden.

Het volgende wettelijk kader is gehanteerd:

- Wet natuurbescherming (Wnb), onderdelen beschermde soorten, beschermde gebieden en beschermde houtopstanden.
- Provinciaal beleid beschermde gebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Dit wettelijk kader is van toepassing bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het wettelijk kader is nader uitgeschreven in bijlage 1.

Ter aanvulling op beschermde gebieden, soorten en houtopstanden is tijdens het oriënterend veldbezoek ook gelet op aanwezigheid van invasieve exoten welke vermeld zijn in de Europese Verordening 1143/2014 (Exotenverordening). Deze verordening omvat een lijst met soorten die in Europa dusdanige negatieve effecten hebben op o.a. de economisch en ecologisch vlak, dat voor deze soorten de plicht geldt om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen of zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen. De provincies zijn verantwoordelijk voor de aanpak van de invasieve exoten die op de Unielijst zijn geplaatst. In de praktijk zijn echter grondeigenaren zelf verantwoordelijk voor het (op een juiste manier) verwijderen dan wel beheren van invasieve exoten.

2.6 DOEL

Het doel van de quickscan is toetsing van de voorgenomen ingrepen aan het wettelijk kader ten aanzien van natuur zoals hierboven aangegeven. Voorliggende rapportage betreft een quickscan ecologie waarmee middels een bureaustudie en biotoopverkenning een goede eerste indruk over de natuurwaarden in het plangebied wordt verkregen. Er wordt duidelijkheid gegeven over eventuele vervolgstappen: is er aanvullend veldonderzoek nodig? En is het nodig om een ontheffing of vergunning aan te vragen? Indien mogelijk wordt aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen of te verzachten (mitigerende maatregelen).

3.0 METHODE

In onderstaand hoofdstuk worden de gehanteerde methoden voor het onderzoek naar beschermde gebieden en beschermde soorten beschreven.

3.1 BESCHERMDE GEBIEDEN

Er is gekeken naar mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde natuurgebieden binnen de invloedssfeer van het plangebied. Beschermde gebieden die zijn meegenomen in deze quickscan omvatten: Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de natuurgebieden van de provincie Zeeland.

Voor de effectbepaling is gekeken naar ruimtebeslag op beschermde gebieden en, indien relevant, mogelijke indirecte effecten. Indirecte effecten zijn bijvoorbeeld verstoring door geluid, licht, trillingen en optische verstoring. Voor Natura 2000-gebied is ook aangegeven of er vervolgstappen nodig zijn ten aanzien van stikstofdepositie. Voor alle natuurgebieden is onderzocht of de werkzaamheden externe werking kennen. Dat wil zeggen dat de bescherming van het gebied ook bij activiteiten rondom het natuurgebied geldt. Dit is aan de orde voor de Natura 2000-gebieden.

Op basis van de effectbepaling is aangegeven welke vervolgstappen dienen te worden genomen. Hierbij kan gedacht worden aan het uitvoeren van nader onderzoek, het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming of het doorlopen van de 'nee, tenzij-procedure' voor NNN-gebied.

3.2 BESCHERMDE SOORTEN

Bureaustudie

Er is een inventarisatie gedaan naar bestaande verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna, zoals opgenomen in de Wet natuurbescherming. Voor de bureaustudie zijn de verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij zijn gegevens van de afgelopen 5 jaar in (de omgeving van) het plangebied geraadpleegd. Als zoekgebied is een afstand van tenminste 1 kilometer tot het plangebied gehanteerd.

Ten aanzien van vogels zijn in de bureaustudie alleen soorten met een jaarrond beschermd nest meegenomen. Voor algemene broedvogels geldt de algemene verbodsbepaling dat nesten niet mogen worden verstoord of vernietigd als het nest in gebruik is.

Oriënterend veldbezoek

Het oriënterend veldbezoek van een quickscan ecologie kan het hele jaar door worden uitgevoerd omdat het in eerste instantie gaat om een verkenning van geschikte biotopen voor beschermde soorten in het plangebied. Ecoloog J. van Kessel van Stantec b.v. heeft op 31 mei 2023 het plangebied bezocht.

Tijdens het veldbezoek is middels een visuele inspectie gekeken naar de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en (sporen van) beschermde dieren in (de directe omgeving van) het plangebied. Tijdens de inspectie is ook een biotoopbeoordeling uitgevoerd. Daarbij is gekeken naar de aanwezigheid van geschikte biotopen en essentiële landschappelijke functies voor beschermde soorten.

Effectbepaling beschermde soorten

Op basis van de gegevens uit de bureaustudie en het oriënterende veldbezoek heeft een beoordeling plaatsgevonden van de effecten van de voorgenomen ingreep op de beschermde natuurwaarden in (de omgeving van) het plangebied.

Vervolgstappen

Op basis van de effectbepaling zijn de vervolgstappen vastgesteld. Hierbij is per soortgroep aangegeven of nader/ aanvullend onderzoek nodig is. Indien een soort aanwezig is binnen het plangebied en er sprake is van negatieve effecten, is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming benodigd. Indien mogelijk, wordt aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen of te verzachten (mitigerende maatregelen).

3.3 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN

Er is gekeken naar mogelijke raakvlakken van de voorgenomen werkzaamheden met houtopstanden. Hierbij is in eerste instantie getoetst of, omwille van de ruimtelijke ontwikkeling, houtopstanden gerooid of geveld dienen te worden. Indien er sprake is van het verwijderen van houtopstanden, is nagegaan of de betreffende houtopstanden vallen onder het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming onderdeel houtopstanden. Er is aangegeven of en welke vervolgstappen er nodig zijn voor het uitvoeren van de werkzaamheden in relatie tot dit beschermingsregime.

3.4 BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op een zorgvuldige wijze uitgevoerd, volgens het vigerende beleid, wet- en regelgeving ten aanzien van natuur alsook de richtlijnen en methoden op het gebied van ecologisch onderzoek.

Bij het bureauonderzoek wordt informatie gebruikt uit, op dat moment, voorhanden zijnde en beschikbare bronnen. Wij attenderen u erop dat de geraadpleegde bronnen mogelijk onvolledig zijn of dat niet alle bronnen zijn geraadpleegd, door het niet voorhanden dan wel opvraagbaar zijn. Hierdoor kan informatie ontbreken.

Het veldonderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de plangebied, en de directe omgeving daarvan, voor beschermde soorten alsook en het al dan niet voorkomen van soorten.

Het biedt geen volledige garantie aangaande de aanwezigheid dan wel afwezigheid van soorten. De resultaten van het onderzoek kunnen minder representatief worden naarmate de tijd verstrijkt.

3.5 GELDIGHEID

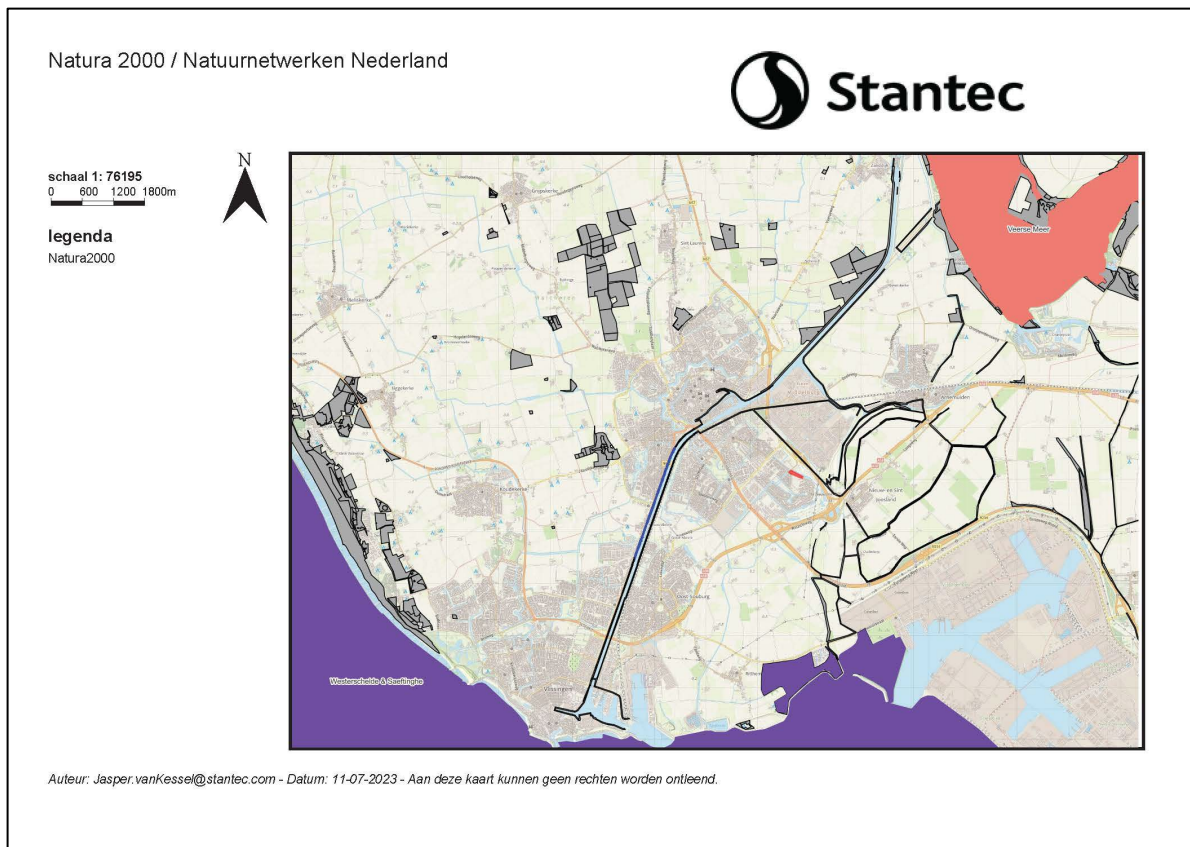
Een quickscan Wet natuurbescherming is, over het algemeen, geldig voor een periode van 3 jaar, tenzij in deze periode de:

- Ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of.
- Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent, zijn gewijzigd.

Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan drie jaar wordt aanbevolen de resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming opnieuw te toetsen.

3.6 BESCHERMDE GEBIEDEN

In figuur 4.1 is de ligging van beschermde gebieden in de omgeving van het plangebied weergegeven.

Figuur 4.1: De ligging van beschermde natuurgebieden in de omgeving van het plangebied.

3.6.1 Natura 2000-gebieden

Binnen een straal van 25 kilometer liggen 7 Natura-2000 gebieden (zie tabel 4.1). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Natura 2000-gebied Veerse Meer op een afstand van 3,2 km ten noordoosten van de Mortiere te Middelburg.

Tabel 4.1: Natura-2000 gebieden binnen een straal van 25km van het plangebied.

Naam Natura-2000 gebied	Afstand tot plangebied (in kilometer)	Stikstof gevoelige typen of soorten aanwezig
Veerse Meer	3	Nee
Manteling van Walcheren	10	Ja
Oosterschelde	15	Ja
Voordelta	10	Nee
Vlakte van de Raan	15	Nee
Westerschelde & Seafinghe	5	Ja
Yerseke en Kapelse Moer	23	Nee

Ruimtebeslag

De werkzaamheden binnen de scope leiden niet tot ruimtebeslag op het Natura 2000-netwerk. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Veerse Meer ligt op een afstand van 3,2 km ten noordoosten van het plangebied. Directe negatieve effecten als gevolg van oppervlakteverlies zijn daarmee uitgesloten.

Verstoring

Als gevolg van de afstand tot het Natura 2000-netwerk kunnen indirecte negatieve effecten als gevolg van storingsfactoren zoals geluid en licht worden uitgesloten.

Stikstofdepositie

Realisatiefase

Vanuit wetgeving wordt geacht de invloed van stikstofdepositie door de uit te voeren werkzaamheden tijdens de realisatiefase, uit te sluiten middels een AERIUS-berekening.

Gebruiksfase

Voorliggend project zal, naar verwachting, in de gebruiksfase leiden tot een toename in stikstofemissie ten opzichte van de huidige situatie.

Dit komt door de verandering van de bestemming van het plangebied. Een toename van emissie zal voortkomen aan het toegenomen verkeer. Gezien het beleid dat nieuwe gebouwen niet aangesloten zijn op het gasnetwerk zal een toename van emissie door gasverbruik niet toenemen. Vanuit wetgeving wordt geacht een AERIUS-berekening voor de gebruiksfase uit te laten voeren.

Echter wordt vanuit wetgeving geacht dit uit te sluiten middels een AERIUS-berekening voor de gebruiksfase. Geadviseerd wordt om een AERIUS-berekening uit te voeren.

3.6.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Op een afstand van 0,2 km ten Noorden van Mortiere te Middelburg bevinden zich terreinen die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het betreft bestaande natuur met o.a. N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland als beheertype.

De geplande activiteiten leiden niet tot ruimtebeslag op het NNN. Gezien de aard van de werkzaamheden en de afstand tot het NNN kunnen negatieve effecten als gevolg van verstoring worden uitgesloten. Er is geen sprake van een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Er is geen nadere NNN-toetsing benodigd.

3.7 BESCHERMDE SOORTEN

In deze paragraaf wordt per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten er op basis van de bureaustudie en het oriënterend veldbezoek in (de directe omgeving van) het plangebied worden verwacht. Vervolgens wordt per soortgroep ingegaan op mogelijke effecten die door de werkzaamheden op kunnen treden. Tot slot wordt per soortgroep aangegeven welke vervolgstappen er nodig zijn (zoals maatregelen, nader onderzoek of aanvraag ontheffing).

3.7.1 Vaatplanten

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn beschermde vaatplanten waargenomen in de omgeving van het plangebied. In de onderstaande tabel zijn de beschermde plantensoorten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving (tot een afstand van 1500m) van het plangebied bekend zijn.

Tabel 4.2: Beschermde vaatplanten die de afgelopen 5 jaar in de omgeving van het plangebied (tot een afstand van ca. 1500m) zijn waargenomen. Bron: NDFF, juli 2023.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Wet Natuurbescherming	Algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen
Bokkenorchis	Himantoglossum hircinum	A	Nee

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), A = andere soorten volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb), A-V = beschermde soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen vanuit Zeeland.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn een veelvoud aan akkerkruiden waargenomen. Zoals: ridderzuring, kroontjeskruid, akker-vergeet- mij-nietje, speerdistel, gewoon struisgras, paardenbloem, heggewikke, tuinwolfsmelk, gewoon biggenkruid, veldlathyrus, behaarde boterbloem, gewone melkdistel, vogelwikke, gewone rolklaver, ringelwikke, witte klaver, rode klaver, akkerdistel, echte kamille, zilverschoon, krulzuring, smalle weegbree, groot kaasjeskruid, scherpe botterbloem, knoopkruid, slipbladige ooievaarsbek, gewone hoornbloem, peen, kropaar, gestreepte witbol, dauwbraam, harig wilgenroosje, viltig kruiskruid, scherpe zegge, dubbelkelk en kruipende boterbloem.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten vaatplanten aangetroffen. Het veldbezoek is in de zomerperiode uitgevoerd, een periode die voor veruit de meeste planten optimaal is voor soortenherkenning. Gezien de ligging en het gebruik van het plangebied is het niet aannemelijk dat beschermde vaatplanten voorkomen binnen het plangebied.

Effectbespreking en vervolgstappen

De biotoop is niet geschikt voor beschermde soorten, deze zijn dus ook niet aangetroffen. Op basis van verspreiding worden ook geen beschermde soorten verwacht. Negatieve effecten op deze soortgroep kunnen worden uitgesloten. Voor deze soortgroep zijn geen vervolgstappen benodigd.

3.7.2 Vogels

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn beschermde vaatplanten waargenomen in de omgeving van het plangebied. In de onderstaande tabel zijn de beschermde vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving van het plangebied bekend zijn.

Tabel 4.3: Beschermde vogels met een jaarrond beschermd nest die de afgelopen 5 jaar in de omgeving van het plangebied (tot een afstand van ca. 1500m) zijn waargenomen. Bron: NDFF, juli 2023.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Categorie nest	Wet Natuurbescherming
Blauwe reiger	Ardea cinerea	5	V
Boerenwaluw	Hirundo rustica	5	V
Bonte vliegenvanger	Ficedula hypoleuca	5	V
Boomkruiper	Certhia brachydactyla	5	V
Boomvalk	Falco subbuteo	4	V
Brilduiker	Bucephala clangula	5	V
Buizerd	Buteo buteo	4	V
Ekster	Pica pica	5	V
Gekraagde roodstaart	Phoenicurus phoenicurus	5	V
Gierzwaluw	Apus apus	2	V
Gauwe vliegenvanger	Muscicapa striata	5	V
Groene specht	Picus viridis	5	V
Grote bonte specht	Dendrocopos major	5	V
Grote gele kwikstaart	Motacilla cinerea	3	V
Havik	Accipiter gentilis	4	V
Huisms	Passer domesticus	2	V
Huiswaluw	Delichon urbicum	5	V
IJsvogel	Alcedo atthis	5	V
Kerkuil	Tyto alba	3	V
Koolmees	Parus major	5	V
Nijlgans	Alopochen aegyptiaca	5	V
Oeverwaluw	Riparia riparia	5	V
Ooievaar	Ciconia ciconia	3	V
Pimpelmees	Cyanistes caeruleus	5	V
Ransuil	Asio otus	4	V
Roek	Corvus frugilegus	3	V
Slechtvalk	Falco peregrinus	3	V
Sperwer	Accipiter nisus	4	V
Spreeuw	Sturnus vulgaris	5	V
Steenuil	Athene vidalii	1	V
Tapuit	Oenanthe oenanthe	5	V
Torenvalk	Falco tinnunculus	5	V
Wespendief	Pernis apivorus	4	V
Zeearend	Haliaeetus albicilla	5	V
Zwarte kraai	Corvus corone	5	V
Zwarte mees	Parus ater	5	V
Zwarte roodstaart	Phoenicurus ochruros	5	V
Zwarte wouw	Milvus migrans	4	V

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): V = vogels (artikel 3.1 Wnb),

Legenda categorie nest vanuit Zeeland.

Categorie 1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust-en verblijfplaats.

Categorie 2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Categorie 3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Categorie 4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Categorie 5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Indien dit het geval is, is een omgevingscheck benodigd.

Resultaten veldbezoek

Algemene broedvogels

Er is binnen het plangebied geschikt broedbiotoop aangetroffen voor algemene broedvogels zoals meerkoet, andere watervogels of grondbroeders. Het gaat om de oevers en het kruidenrijk weiland. Er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten van algemene vogelsoorten waargenomen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen jaarrond beschermde nesten waargenomen. Het plangebied is ongeschikt voor jaarrond beschermde nesten door het ontbreken van bomen. De bomen in de omgeving zijn ook gecontoreerd maar geen bijzonderheden.

Binnen het plangebied is een stijlwand aanwezig. Dit zou in potentie geschikt kunnen zijn voor oeverwaluwen of de ijsvogel. De stijlwand is gecontroleerd op gaten, die zijn niet waargenomen. Ook zijn de dieren niet gezien of gehoord.

Binnen en aangrenzend aan het plangebied zijn waarnemingen bekend van de huismus. De directe omgeving van het plangebied beschikt over locaties die geschikt zijn als broedlocaties en foerageergebied.

Effectbespreking en vervolgstappen

Algemene broedvogels

Er is binnen het plangebied broedbiotoop aanwezig voor algemene soorten broedvogels. Het vernietigen van bewoonde nesten is verboden conform Wnb artikel 3.1. Dit geldt ook voor het zodanig verstoren van bewoonde nesten dat vogels hun nest verlaten.

Om vernietiging van nesten en verstoring van broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden waarbij beplanting wordt verwijderd of aan de oevers wordt gewerkt, buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode. Het verschilt per soort. De meeste vogelsoorten broeden tussen 15 maart en 15 juli. Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, moet voorafgaand aan de werkzaamheden door een ter zake kundige worden gecontroleerd of grondbroeders aanwezig zijn. Indien effecten op broedende vogels niet kunnen worden uitgesloten mag er niet gewerkt worden. Ook kan ervoor gekozen worden de vegetatie buiten het broedseizoen kort te maaien en daarna kort te houden, om zo geschikt broedbiotoop te voorkomen.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Uit bureauonderzoek blijkt dat er in het plangebied vogels zijn waargenomen of in potentie kunnen voorkomen. Geadviseerd wordt om de stijlwand in de wintermaanden tot een flauw talud te maken om nestlocaties voor beschermde categorie 5 soorten te voorkomen. Andere categorie soorten zijn niet te verwachten binnen het plangebied of in de directe omgeving.

3.7.3 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn grondgebonden zoogdieren waargenomen in de omgeving van het plangebied. In de onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving (tot een afstand van 1500m) van het plangebied bekend zijn.

Tabel 4.4: Beschermde grondgebonden zoogdieren die de afgelopen 5 jaar in de omgeving van het plangebied (tot een afstand van ca. 1500m) zijn waargenomen. Bron: NDFF, juli 2023.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Wet Natuurbescherming	Algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	A	Nee
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	A	Ja
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	A	Nee
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	A	Ja
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	A	Ja
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	A	Ja
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	A	Ja
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	A	Ja
Muskusrat	<i>Ondatra zibethicus</i>	A	Ja

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), A = andere soorten volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb), A-V = beschermde soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen vanuit Zeeland.

Resultaten veldbezoek

Het plangebied is een oud weiland dat nu bestaat uit een kruidenrijk grasland zonder bosschages. De algemene vrijgestelde soorten als de bosmuis en huisspitsmuis kunnen hier gebruik van maken. De andere vrijgestelde soorten houden van dekking in de vorm van bosschages en zullen hier geen verblijfplaatsen hebben en hoogstens foeragerend of passerend voorkomen. Voor de niet vrijgestelde soorten, de haas en het konijn, is het terrein gecontroleerd. Er zijn geen holen of legers in het grasland waargenomen en geen dieren aangetroffen.

Effectbespreking en vervolgstappen

De biotoop is in potentie geschikt voor enkele vrijgestelde en ook beschermde soorten zoals het konijn en de haas. Voor de vrijgestelde soorten geldt dat werken onder de zorgplicht geadviseerd wordt. Voor de haas en het konijn geldt dat er geen holen, legers of dieren zijn waargenomen tijdens het veldbezoek en verblijfplaatsen zijn uitgesloten. Deze soorten kunnen echter snel migreren of het plangebied gebruiken als foerageergebied. Het advies is om voor het bouwrijpmaken/maaien van het plangebied een controle op deze soorten uit te voeren om zeker te zijn dat ze niet geschaad worden.

3.7.4 Vleermuizen

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn vleermuizen waargenomen in de omgeving van het plangebied. In de onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving (tot een afstand van 1500m) van het plangebied bekend zijn.

Tabel 4.5: Beschermde vleermuizen die de afgelopen 5 jaar in de omgeving van het plangebied (tot een afstand van ca. 1500m) zijn waargenomen. Bron: NDFF, juli 2023.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Wet Natuurbescherming	Algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	H	Nee
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	H	Nee
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	H	Nee

Gewone/Kleine/Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus sp. indet.</i>	H	Nee
------------------------------------	--------------------------------	---	-----

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), A = andere soorten volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb), A-V = beschermde soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen vanuit Zeeland.

Resultaten veldbezoek

Het oriënterende veldbezoek heeft overdag plaatsgevonden waardoor geen actieve vleermuizen konden worden waargenomen. Wel is zo goed als mogelijk biotoopinformatie verzameld om de aan- of afwezigheid van mogelijke foerageergebieden, vliegroutes en verblijfplaatsen te bepalen.

Vleermuizen foerageergebied

De waterelementen naast het plangebied, net zoals het plangebied zelf, vormt potentieel foerageergebied voor vleermuizen. Een gedeelte van het potentiële foerageergebied zal door ruimtebeslag verdwijnen. Er blijft echter voldoende foerageergebied in de directe omgeving van het plangebied bewaard. Het betreft hier geen essentieel foerageergebied aangezien in de directe omgeving van het plangebied voldoende bosschages, bomenrijen (boomkronen) en waterpartijen aanwezig zijn.

Vleermuizen vliegroutes

Het plangebied zelf omvat elementen geen die geschikt zijn als vliegroute. Aangrenzend aan het plangebied zijn lijnvormige elementen aanwezig in de vorm van watergangen. Deze blijven ongeschonden. De vliegroute blijft gespaard.

Vleermuizen verblijfplaatsen

Bomen en gebouwen zijn niet aanwezig binnen het plangebied en daarmee ontbreekt het aan verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Effectbespreking en vervolgstappen

Vleermuizen foerageergebied

Door de werkzaamheden zal er ruimtebeslag optreden op potentieel foerageergebied van vleermuizen. Het betreft hier geen essentieel foerageergebied aangezien er voldoende foerageergebied in de directe omgeving van het plangebied intact blijft.

Bij de uitvoer van de werkzaamheden kunnen eveneens negatieve effecten door verstoring door licht optreden. Deze effecten kunnen worden voorkomen door te werken tussen zonsopgang en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is dient gebruik te worden gemaakt van gerichte verlichting waarbij de wateroppervlakten, welke gebruikt worden door vleermuizen, onverlicht blijven.

Vleermuizen vliegroutes

De waterloop aangrenzend aan het plangebied is een geschikte vliegroute.

De voorgenomen activiteiten hebben geen direct effect op deze lijnvormige structuren.. Indirecte effecten als gevolg van de werkzaamheden, in dit geval lichtverstoring, kunnen echter niet worden uitgesloten. Deze effecten kunnen worden voorkomen door te werken tussen zonsopgang en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is dient gebruik te worden gemaakt van gerichte verlichting waarbij de lijnvormige elementen onverlicht blijven.

Vleermuizen verblijfplaatsen

Bomen en gebouwen ontbreken waarmee verblijfplaatsen van vleermuizen zijn uitgesloten.

3.7.5 Reptielen

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn geen inheemse reptielen waargenomen in de omgeving van het plangebied.

Resultaten veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen waargenomen. Binnen het plangebied is geen functioneel habitat aanwezig door het ontbreken van houtige structuren of open zandige gebieden. Daarnaast worden, op basis van verspreiding en omliggend biotoop, geen beschermde reptielen verwacht.

Effectbespreking en vervolgstappen

Beschermde soorten reptielen zijn niet te verwachten binnen het plangebied. Negatieve effecten op beschermde reptielen zijn uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen benodigd voor deze soortgroep.

3.7.6 Amfibieën

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn amfibieën waargenomen in de omgeving van het plangebied. In de onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving (tot een afstand van 1500m) van het plangebied bekend zijn.

Tabel 4.6: Beschermde amfibieën die de afgelopen 5 jaar in de omgeving van het plangebied (tot een afstand van ca. 1500m) zijn waargenomen. Bron: NDFF, juli 2023.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Wet Natuurbescherming	Algemene vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	A-V	Ja
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	A-V	Ja
Groene kikker (Onb.)	<i>Pelophylax esculentus synklepton</i>	A-V	Ja
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	A-V	Ja

Legenda categorie Wet natuurbescherming (Wnb): H = soorten Habitatrichtlijn en/of Verdrag van Bonn of Bern (artikel 3.5 Wnb), A = andere soorten volgens Wnb (artikel 3.10 Wnb), A-V = beschermde soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen vanuit Zeeland.

Resultaten veldbezoek

Aangrenzen aan het plangebied is water aanwezig waarin algemeen vrijgestelde amfibieën kunnen voorkomen. Er zijn weinig tot geen waterplanten waargenomen in de watergang. Het water is troebel en bevat mogelijk vis waarmee beschermde soorten niet worden verwacht. Op het land zijn geen bomen aanwezig waarmee landhabitat is uitgesloten. Het is bekend dat de rugsstreeppad, ondank niet waargenomen binnen 3 km, voorkomt in de omgeving. Het plangebied is momenteel ongeschikt.

Effectbespreking en vervolgstappen

Het plangebied is geschikt voor algemene soorten amfibieën. Deze dieren kunnen door de werkzaamheden worden verstoord. Er is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig omdat de soorten algemeen zijn vrijgesteld door de provincie Zeeland bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel moet worden voldaan aan de algemene zorgplicht (artikel 1.11 Wnb) wanneer werkzaamheden aan de over of in het water worden uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden waarbij water wordt

gedempt of vegetatie wordt verwijderd van één kant uit te voeren zodat aanwezige dieren de kans krijgen te vluchten. Voor de rugsstreeppad geldt dat bij het bouwrijp maken en tijdens de bouw voorkomen moet worden dat poelen of rijsporen, waarin water stagneert, kunnen ontstaan waarin de soort zich kan voortplanten. In de huidige staat is het plangebied ongeschikt.

3.7.7 Vissen

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn geen vissen waargenomen in de omgeving van het plangebied.

Resultaten veldbezoek

Er is een permanent watervoerende watergang aanwezig. De watergang heeft een flauwe oever met riet en gras. Er zijn weinig tot geen waterplanten aanwezig in de watergang en het water oogt troebel/donker ten tijden van het onderzoek. Het aanwezige biotoop is enkel geschikt soorten van stilstaand water tot langzaam stromend water. Deze factoren zorgen ervoor dat het water enkel geschikt is voor algemeen voorkomende soorten als brasem, zeelt, karper en driedoornige stekelbaars.

Effectbespreking en vervolgstappen

Het plangebied is geschikt voor algemene soorten vissen. Deze dieren kunnen door de werkzaamheden worden verstoord. Daarom moet worden voldaan aan de algemene zorgplicht (artikel 1.11 Wnb) waarneer werkzaamheden aan de oever of in het water worden uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden waarbij water wordt gedempt of vegetatie wordt verwijderd van één kant uit te voeren zodat aanwezige dieren de kans krijgen te vluchten.

3.7.8 Ongewervelden

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn ongewervelden waargenomen in de omgeving van het plangebied.

Resultaten veldbezoek

In het plangebied is gecontroleerd op waadplanten voor beschermde vlinders. Deze zijn niet waargenomen. Wel zijn soorten waargenomen zoals bruin zandoogje, boomblauwtje, hooibeestje en oranje zandoogje. Het was geschikt weer en in een geschikte periode voor vlinderonderzoek. Voor beschermde libellen is de biotoop niet geschikt. Ook andere ongewervelden worden niet verwacht gezien de biotoop.

Effectbespreking en vervolgstappen

Negatieve effecten op deze soortgroep worden niet verwacht. Voor deze soortgroep zijn geen vervolgstappen benodigd.

3.7.9 Invasieve exoten

Resultaten bureauonderzoek

In de afgelopen vijf jaar zijn exoten waargenomen in de omgeving van het plangebied. In de onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven waarvan waarnemingen in de omgeving (tot een afstand van 1500m) van het plangebied bekend zijn.

Tabel 4.7: Invasieve exoten die de afgelopen 5 jaar in de omgeving van het plangebied (tot een afstand van ca. 1500m) zijn waargenomen. Bron: NDFF, juli 2023.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep
Aziatische hoornaar	<i>Vespa velutina</i>	Insecten
Geelbuikschildpad	<i>Trachemys scripta scripta</i>	Reptielen
Roodwangschildpad	<i>Trachemys scripta elegans</i>	Reptielen
Reuzenberenklauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Planten
Hemelboom	<i>Ailanthus altissima</i>	Planten

Resultaten veldbezoek

In het plangebied zijn geen waarnemingen gedaan van invasieve exoten.

Effectbespreking en vervolgstappen

Negatieve effecten op de directe omgeving door de aanwezigheid van invasieve exoten kan worden uitgesloten. Voor deze groep zijn geen vervolgstappen benodigd

3.8 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN

Aangrenzend aan het plangebied zijn geen houtopstanden aanwezig. Effecten zijn hierdoor uitgesloten.

4.0 CONCLUSIE

In onderstaande paragrafen worden de conclusies en aanbevelingen uit de quickscan besproken.

4.1 BESCHERMDE GEBIEDEN

4.1.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Veerse Meer bevindt zich op een afstand van 3,2 km ten noordoosten van het plangebied. Gezien de aard van de werkzaamheden, de ligging van het plangebied en de afstand tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied, zijn negatieve effecten op Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Uitzondering hierop is het effect van stikstofemissies op omringende Natura-2000 gebieden. Een AERIUS-berekening is voor zowel de realisatiefase als de gebruiksfase verplicht dan wel noodzakelijk.

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Er is geen ruimtebeslag op het NNN. Gezien de aard van de werkzaamheden en afstand van tenminste 0,2 kilometer tussen het NNN-gebied en het plangebied, worden indirecte negatieve effecten zoals verstoring en verontreiniging op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN eveneens uitgesloten. Er is geen nadere NNN-toetsing benodigd.

4.2 BESCHERMDE SOORTEN

Binnen het plangebied is biotoop aangetroffen die geschikt is voor beschermde soorten (Wnb) waarvoor geen algemene vrijstelling geldt. Het gaat om soorten uit de volgende soortgroepen: algemene broedvogels, grondgebonden zoogdieren en vleermuizen.

In onderstaande tabel is per soortgroep aangegeven of er nader onderzoek nodig is en mogelijk een ontheffing nodig is in het kader van de Wet natuurbescherming.

Tabel 5.1: Conclusies en aanbevelingen over beschermde soorten (Wet natuurbescherming) in relatie tot een mogelijke ontheffing Wet natuurbescherming.

Soortgroep	Beschermde soorten/funcies?	Nader onderzoek?	Ontheffing Wnb nodig?
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee
Algemene Broedvogels	Ja, er is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogels	Nee	Nee, indien maatregelen worden genomen om vernietiging van nesten en verstoring van broedende vogels te voorkomen.
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Ja, er is foerageergebied aanwezig voor de huismus.	Nee, foerageergebied is niet essentieel	Nee

Soortgroep	Beschermde soorten/funcies?	Nader onderzoek?	Ontheffing Wnb nodig?
Grondgebonden zoogdieren	Ja, het plangebied vormt foerageergebied alsook leefgebied voor door provincie vrijgestelde soorten. Verblijfplaatsen van beschermde soorten zijn niet waargenomen maar het is niet uitgesloten dat het gebruikt wordt als fourageergebied.	Nee	Nee, indien er rekening wordt gehouden met de algemene zorgplicht (artikel 1.11) en een controle op het konijn en de haas wordt uitgevoerd voor het bouwrijp maken/maaien.
Vleermuizen foerageergebied	Ja	Nee, het betreft geen essentieel foerageergebied	Nee, mits tijdelijke verstoring wordt voorkomen door uitsluitend overdag te werken of door gebruik te maken van gerichte verlichting waarbij het <u>open water</u> onverlicht blijven.
Vleermuizen vliegroutes	Ja	Nee	Nee, mits tijdelijke verstoring wordt voorkomen door uitsluitend overdag te werken of door gebruik te maken van gerichte verlichting waarbij het <u>en het open water</u> onverlicht blijven.
Vleermuizen verblijfplaatsen	Ja	Nee	Nee
Reptielen	Nee	Nee	Nee
Amfibieën	Ja, het aangrenzende water omvat leefgebied voor door provincie vrijgestelde soorten als de bruine kikker en gewone pad en in potentie voor de rugstreeppad	Nee	Nee, indien er rekening wordt gehouden met de algemene zorgplicht (artikel 1.11). Het betreft namelijk leefgebied voor door provincie algemeen vrijgestelde dieren bij ruimtelijke ordening. Voor de rugstreeppad geldt dat het gebied bij het bouwen en bouwrijp maken voorkomen dient te worden het geschikt te maken. Zie tabel 5.2 amfibieën.
Vissen	Ja, het aangrenzende water omvat leefgebied voor algemene soorten	Nee	Nee, indien er rekening wordt gehouden met de algemene zorgplicht (artikel 1.11). Het betreft namelijk leefgebied voor door provincie algemeen vrijgestelde dieren bij ruimtelijke ordening.
Ongewervelden	Nee	Nee	Nee
Invasieve exoten	Nee	Nee	Nee

4.2.1 Nader onderzoek

Nader onderzoek is niet benodigd, mits de maatregelen zoals in bovenstaande tabel omschreven opgevolgd worden.

4.2.2 Maatregelen

Om negatieve effecten op algemeen beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen worden in ieder geval de maatregelen voorgesteld zoals weergegeven in onderstaande tabel. Deze maatregelen dienen opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol.

Tabel 5.2: Algemene aanbevelingen aangaande werkmethoden om het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming te voorkomen dan wel te verzachten.

Soortgroep	Maatregel
Algemene broedvogels	- Om effecten op broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden, waarbij beplanting wordt verwijderd of aan oevers/water wordt gewerkt buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Voor het broedseizoen geldt geen vaste periode. Het verschilt per soort. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart en 15 juli. Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, moet voorafgaand aan de werkzaamheden door een ter zake kundige op het gebied van broedvogels worden gecontroleerd of broedende vogels aanwezig zijn. Dit geldt ook voor de periode vlak voor of na het broedseizoen, het gaat om een broedgeval ongeacht de datum. - Om effecten op broedende vogels te voorkomen dienen preventieve maatregelen genomen te worden voorafgaande aan het broedseizoen waarbij de vegetatie gelegen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kort gehouden wordt, door periodiek maaien en afvoeren. - Indien effecten op broedende vogels niet kunnen worden uitgesloten mag er niet gewerkt worden.
Grondgebonden zoogdieren	- Om effecten op algemeen beschermde kleine grondgebonden zoogdieren zoveel mogelijk te beperken dienen werkzaamheden waarbij vegetatie wordt verwijderd van één kant of vanuit het midden te worden uitgevoerd, zodat aanwezige dieren de kans krijgen om zich te verplaatsen richting een geschikt biotoop. Dat kan met een schijvenmaaier of maaibalk. Deze maatregel valt onder de zorgplicht (artikel 1.11 Wnb). Vooraf hieraan vindt een controle plaats of de haas of het konijn aanwezig is binnen het plangebied zodat hierop mitigerende maatregelen kunnen worden genomen. Het maaien kan in de gunstiger periode van 1 september tot 1 januari.
Vleermuizen foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen	- Om mogelijke indirecte effecten als verstoring door licht op naast gelegen foerageergebied, verblijfplaatsen en vliegroutes te voorkomen dient gewerkt te worden tussen zonsopgang en zonsondergang. Indien toch gebruik moet worden gemaakt van kunstlicht, dient gebruik te worden gemaakt van gerichte verlichting. Hierbij dient lichtval op water en gebouwen in de omgeving te worden vermeden om verstoring te voorkomen. Daarnaast mogen er tussen zonsondergang en zonsopkomst geen obstructies in het water worden gelegd voor dieren die het water volgen als vliegroute.
Amfibieën	- Het werken in water dient richting één kant te worden uitgevoerd zodat aanwezige dieren de kans krijgen om te vluchten. Er mag niet richting een doodlopend stuk van de watergang gewerkt worden. Deze maatregel valt onder de zorgplicht (artikel 1.11 Wnb). - Er wordt aanbevolen om te voorkomen dat er ondiepe poelen, sporen van machines die met water gevuld kunnen worden en zandhopen/omgewerkte grond ontstaan tijdens werkzaamheden die mogelijk plaatsvinden in de actieve periode van

Soortgroep	Maatregel
	amfibieën (april-oktober). Poelen kunnen functioneren als tijdelijk geschikt voortplantingswater. Zeker voor de in het de regio voorkomende rugstreeppad.
Vissen	- Het werken in de watergang dient richting één kant te worden uitgevoerd zodat aanwezige dieren de kans krijgen om te vluchten. Er mag niet richting een doodlopend stuk van de watergang gewerkt worden. Deze maatregel valt onder de zorgplicht (artikel 1.11 Wnb). - Vertroebeling van de waterkolom dient voorkomen te worden om zuurstofloosheid te voorkomen. Te allen tijde dient een zuurstofgehalte van hoger dan 3mg/l in het water aanwezig te zijn

4.3 INVASIEVE EXOTEN

Er zijn tijdens het oriënterend veldbezoek in het plangebied geen invasieve uitheemse soorten (exoten) waargenomen. De werkzaamheden kunnen zonder extra maatregelen worden uitgevoerd.

4.4 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN

Binnen het plangebied is geen beschermde houtopstand aanwezig, zoals opgenomen in hoofdstuk 4, art. 4.1 van de Wet natuurbescherming.

Tabel 4.2: Conclusies houtopstanden (Wet natuurbescherming).

Criteria beschermde houtopstanden	Aanwezig	Ingrep verstorend	Meldingsplicht Wnb	Kap vergunning	Herplant plicht
Buiten 'bebouwde kom Wet natuurbescherming'	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Oppervlakte 10 are of meer	Nee				
Rijbeplanting van 20 bomen of meer	Nee				

BIJLAGEN

Bijlage 1: Wet- en regelgeving

Bijlage 2: Handreiking beheer en onderhoud

Bijlage 3: Foto's plangebied

Bijlage 1: Wet- en regelgeving

In deze bijlage staat een beschrijving van de relevante wet- en regelgeving en het beleidskader.

Wet natuur bescherming (Wnb)

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet. Veel verantwoordelijkheden en bevoegdheden liggen bij de provincies. Er zijn hierop wel uitzonderingen waarvoor het ministerie van LNV bevoegd gezag is. Dit betreft onder andere de aanleg, uitbreiding en, voor zover van toepassing, inrichting, alsmede wijziging, gebruik, beheer en onderhoud van hoofdwegen en hoofdvaarwegen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Tracéwet en hoofdspoorwegen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Spoorwegwet.

Gemeenten hebben een loketfunctie. Het is mogelijk om een natuurvergunning ‘aan te haken’ bij de omgevingsvergunning, maar dit hoeft niet. De Wnb richt zich op bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming is vastgelegd in artikel 2.1 tot en met 2.11 van de Wet natuurbescherming. Hierin wordt de aanwijzing en bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor zover die betrekking hebben op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingdoelstellingen voor die gebieden zijn vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingdoelstellingen beschrijven voor de voor het gebied aangewezen habitattypen en soorten of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is of dat het behoud ervan op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk kunnen zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV.

Voortoets en Passende beoordeling

Bij plannen in, of in de nabijheid (externe werking) van, een Natura 2000-gebied dienen de initiatiefnemers in een oriënterende fase (voortoets) te onderzoeken of het plan een significant negatief effect op de instandhoudingdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied kan hebben. Met externe werking wordt bedoeld dat ook activiteiten buiten het gebied de natuurwaarden in het gebied kunnen beïnvloeden. Indien na dit onderzoek niet kan worden uitgesloten dat de activiteit een significant negatief effect heeft, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd dan in de oriënterende fase in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. Daarbij dienen ook, indien noodzakelijk, de mitigerende maatregelen te worden betrokken. Deze analyse heet een ‘passende beoordeling’. Het bevoegd gezag toetst de passende beoordeling. Wanneer uit de passende beoordeling alsnog de zekerheid wordt verkregen dat de activiteit niet leidt tot significant negatieve effecten, kan de activiteit doorgang vinden. Wanneer uit de voortoets blijkt dat er wel kans is op een negatief effect, maar dit als niet significant kan worden gezien, kan eveneens, op basis van een verslechteringstoets toestemming voor het uitvoeren van de activiteit worden verleend. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significante negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, kan het project alleen doorgang vinden op grond van de “ADC-criteria”.

Dit betekent dat:

- A – alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken.
- D – er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, en
- C – de initiatiefnemer compenserende maatregelen vooraf en tijdig treft.

Zorgplicht

Binnen de kaders van de Wet natuurbescherming is de Zorgplichtbepaling (artikel 1.11) van toepassing. Deze zorgplicht houdt o.a. in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig kan zijn voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.

Stikstofdepositie

Stikstofdepositie vormt veelal een knelpunt bij de besluitvorming over plannen en projecten, omdat in veel Natura 2000-gebieden overbelasting van stikstof een probleem is voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor het gebied aangewezen soorten en habitattypen. Middels een projectspecifieke AERIUS berekening dient voor zowel de aanleg- als de gebruiksfase getoetst te worden of er sprake zal zijn van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Wanneer depositie niet uitgesloten kan worden is aanvullende toetsing (voortoets, passende beoordeling, ADC-toets) benodigd en dient gekeken te worden of de depositie middels mitigerende maatregelen of interne/externe saldering weggenomen kan worden. Bij een **ADC**-toets dient aangetoond te worden dat er geen **A**lternatief is met minder schadelijke effecten voor Natura 2000-gebieden, er een **D**wingende reden van groot openbaar belang is en dat er **C**ompenserende maatregelen worden getroffen voor Natura 2000-gebieden.

Soortbescherming

De Wet natuurbescherming maakt onderscheid tussen:

- 1) soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v. Wnb);
- 2) soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn (artikel 3.5 e.v. Wnb);
- 3) 'andere soorten' (artikel 3.10 e.v. Wnb).

Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v. Wnb)

Het beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn is vastgelegd in artikel 3.1.

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het is mogelijk om ontheffing aan te vragen voor de verbodsbepalingen. Deze aanvraag wordt getoetst op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging).
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Vogelrichtlijn. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang 1: 'in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid'.
- Er is geen verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en/of Bonn (artikel 3.5 e.v. Wnb)

Deze categorie bestaat uit Europees beschermde soorten. De verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 3.5:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder de Wet natuurbescherming geldt dat het voor streng beschermde soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 mogelijk is om bij ruimtelijke ontwikkelingen te werken volgens een door de Minister goedgekeurde gedragscode. Hierbij geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5.

Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming bij overtreding van de verbodsbepalingen een vergunning worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging).
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Habitatrichtlijn. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang 3: 'in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten (artikel 3.10 e.v. Wnb)

De categorie 'andere soorten' bestaat uit soorten zoals opgenomen in bijlage A en B van de wettekst. Dit zijn nationaal beschermde soorten. De verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 3.10. Het is verboden:

- a) in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

- c) vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten uit de categorie 'andere soorten' van de Wet natuurbescherming bij overtreding van de verbodsbepalingen een vergunning worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging).
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang h 'in het algemeen belang'.
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Algemeen vrijgestelde soorten

Voor soorten van de categorie 'andere soorten' (bijlage A en B van de wettekst) kan een vrijstellingsregeling gelden, die per provincie anders kan worden ingestoken. De meeste provincies en het ministerie van LNV hebben 'tabel 1 soorten' van de oude Flora- en faunawet opnieuw vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit zijn soorten zoogdieren en soorten amfibieën.

Bovengenoemde soorten zijn bij ruimtelijke projecten algemeen vrijgesteld van vergunningplicht. Wel dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht (artikel 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat een ieder nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen.

Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is vastgelegd in artikel 4.1 tot en met 4.9 van de Wet natuurbescherming. Binnen de Wet natuurbescherming worden houtopstanden beschermd die aan bepaalde voorwaarden voldoen (Wnb artikel 4.1). Voornaamste onderscheid wordt gemaakt op basis van de locatie. Houtopstanden welke binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom Wnb vallen, zijn namelijk uitgezonderd (artikel 4.1) en worden niet onder de Wnb beschermd. De begrenzing van de bebouwde kom in de zin van de Wnb komt niet altijd overeen met de begrenzing van de bebouwde kom op grond van de Wegenverkeerswet. Als een gemeente geen bebouwde kom in de zin van de Wnb heeft vastgesteld, is de Wnb overal van toepassing in die betreffende gemeente.

Een houtopstand onder de Wet natuurbescherming wordt gezien als een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

1. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of.
2. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

De Wnb is volgens artikel 4.1 niet van toepassing bij:

- a) houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgesteld grenzen van de bebouwde kom.
- b) houtopstanden op erven of in tuinen.
- c) fruitbomen en windschermen om boomgaarden.

- d) naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar.
- e) Kweekgoed.
- f) Uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1. wegbeplantingen.
 - 2. beplantingen langs waterwegen, en
 - 3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- g) Het dunnen van een houtopstand.
- h) Uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1. ten minste eens per 10 jaar worden geoogst.
 - 2. Bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken brede dan twee meter, en
 - 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

De Wet natuurbescherming stelt dat wanneer houtopstanden worden gekapt, er voorafgaand aan de kap een meldingsplicht bij de provincie is. De provincie bepaalt welke informatie omtrent de te kappen opstand aangeleverd dient te worden, op welke termijn dit aangeleverd dient te worden en welke voorwaarden voor de uitvoering van de kap gelden. Daarnaast geldt dat binnen drie jaar na de kap een herbeplantingsplicht geldt (door aanplant, bezaaiing of natuurlijke verjonging dan wel op andere wijze realiseren van een nieuwe houtopstand). Wanneer dat niet op dezelfde plaats kan, dan kan een provincie ontheffing verlenen de herbeplanting op andere gronden toe te staan indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels. Verder kunnen provincies ontheffing of vrijstelling verlenen voor bepaalde verbodsbepalingen en/of voorwaarden omtrent herbeplanting.

Houtopstanden zijn tevens beschermd op grond van gemeentelijk regelgeving. Dit is vastgelegd in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de betreffende gemeente. Ook kan de bescherming van een houtopstand zijn opgenomen in de planregels bij een bestemmingsplan. Bij voorgenomen kap van houtopstanden dient daarom ook altijd naar de bepalingen in de APV en naar de planregels in het bestemmingsplan te worden gekeken. In verband met de bepalingen uit de APV en/of het bestemmingsplan kan volgen dat voor de kap van een houtopstand een omgevingsvergunning nodig is welke bij de gemeente moet worden aangevraagd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur) van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het nationaal beleid met betrekking tot de gebiedsbescherming van het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De rijksoverheid heeft de bruto begrenzing van het NNN vastgesteld, de provincies zijn bevoegd om dit netto te begrenzen. De SVIR vervangt verschillende rijksbeleidsstukken zoals de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Via het Barro werkt het rijksbeleid door naar de ruimtelijke verordeningen van de provincies.

Het NNN is de opvolger van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) sinds de afsluiting van het Natuurfact tussen Rijk en de provincies.

'Nee, tenzij'-principe

Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat nieuwe plannen of projecten niet zijn toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële) waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Uitzonderingen hierop zijn wanneer sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij het NNN geen sprake is van externe werking.

Het NNN is planologisch beschermd in de Provinciale Structuurvisies en Verordeningen. In de Verordening staat aangegeven aan welke voorwaarden bij ruimtelijke ingrepen in en langs het NNN moet worden voldaan. Ook is het compensatiebeleid bij aantastingen van het Natuurnetwerk Nederland hierin opgenomen.

Bijlage 2: Handreiking beheer en onderhoud

HANDREIKING

Beheer en onderhoud

Inhoud

1. Inleiding	3
Achtergrond.....	3
Huidige situatie.....	3
Doelgroep	3
Doel van de handreiking.....	3
Leeswijzer	3
2. Wat betekent beheer en onderhoud?	4
Definitie beheer en onderhoud.....	4
Functie	4
Object	4
Prestatieniveau.....	5
Levensduur	5
3. Wanneer is er sprake van beheer en onderhoud (en wanneer niet)?	5
Sprake van beheer en onderhoud	5
Projectwijzing	5
Levenscyclus	5
Beslisboom	6
4. Jurisprudentie.....	7
5. Meer informatie	8
Bijlage 1: Activiteiten die gezien worden als beheer en onderhoud	9
Bijlage 2: Voorbeelden ter verduidelijking	11

1. Inleiding

Achtergrond

Nadat de Raad van State op 29 mei 2019, het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet langer geldig verklaarde voor het uitgeven van vergunningen, ontstond er onduidelijkheid. Projecten die eerst geen natuurvergunning nodig hadden, moesten opnieuw beoordeeld worden. Zo ontstond er ook verwarring over hoe, in het kader van de Wet Natuurbescherming, om te gaan met beheer en onderhoud van objecten.

Samen met de Landsadvocaat is er gekeken naar dit vraagstuk en hieruit is deze handreiking ontstaan. Het Ministerie van LNV (DG Stikstof) heeft deze handreiking opgesteld. In afstemming met vertegenwoordigers van IenW, BZK, EZK, Defensie, IPO, Unie van Waterschappen en de VNG.

Huidige situatie

Voor de werking van PAS, tijdens de werking van PAS en ook nu wordt er voor beheer en onderhoud van bestaande objecten geen natuurvergunning aangevraagd. Deze werkzaamheden kwalificeren immers niet als een project in het kader van de Habitatrichtlijn, dit wordt later in het document toegelicht.

Doelgroep

Deze handreiking is bedoeld voor vergunningverleners en opdrachtgevers voor beheer en onderhoud binnen de overheden.

Doel van de handreiking

Het doel van deze handreiking is om vergunningverleners en overheden die zelf beheer en onderhoud uitvoeren, houvast te geven bij de beoordeling of een activiteit onder beheer en onderhoud valt en er zodoende dus geen AERIUS-berekening, passende beoordeling en/of vergunning nodig is. De handreiking is een richtlijn en heeft geen juridische status. Dat betekent dat er geen rechten aan ontleend kunnen worden.

Deze handreiking is nadrukkelijk alleen bedoeld voor bestaande projecten die:

- dateren van vóór de Europese referentiedatum, of
- dateren van na de Europese referentiedatum en beoordeeld zijn op grond van de Wnb. Dat kan geleid hebben tot een toestemming en kan een vergunning zijn op grond van bestaand recht, bijvoorbeeld van voor de Europese referentiedatum.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft waarom deze handreiking is gemaakt en voor wie deze geschreven is.

In hoofdstuk 2 wordt er ingegaan op de definitie van beheer en onderhoud en wordt dit verder toegelicht.

In hoofdstuk 3 wordt er ingegaan op de vraag wanneer er sprake is van beheer en onderhoud en wanneer niet. Er is een beslisboom bijgevoegd om dit makkelijker te maken.

Hoofdstuk 4 gaat in op de jurisprudentie rondom dit onderwerp en deze handreiking.

In hoofdstuk 5 staat waar lezers terecht kunnen voor meer informatie over dit onderwerp.

2. Wat is beheer en onderhoud?

In dit hoofdstuk wordt de definitie van beheer en onderhoud benoemd en wordt deze verder toegelicht.

Definitie beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud betreft de activiteiten die erop zijn gericht om de functie van objecten en het prestatieniveau dat daaraan wordt gesteld, zoals ontworpen en aangelegd, tijdens de levensduur te behouden.

De centrale begrippen uit deze definitie worden hieronder kort toegelicht.

Functie

Onder beheer en onderhoud vallen de activiteiten die nodig zijn om de huidige functie van een bestaand object te behouden.

Voorbeelden:

- Het vervangen van een bestaand hekwerk of het plaatsen van een nieuw hekwerk is nodig om de veiligheid op en rond het spoor te garanderen en daarmee de functie van de spoorweg te behouden.
- Het repareren van een beschadiging van een gebouw als gevolg van een incident. Herstel is nodig om het gebouw (veilig) te kunnen blijven gebruiken voor zijn functie.

Activiteiten die zijn gericht op het toevoegen van een nieuwe functie of het wijzigen van de huidige functie, zorgen voor een wijziging van de functie en vallen niet onder beheer en onderhoud.

Voorbeeld: een vluchtstrook wordt een rijstrook. Hierbij wordt de huidige functie vervangen voor een nieuwe functie.

Object

Onder 'object' vallen infrastructurele werken, waterstaatswerken, gebouwen en bijbehorende ruimten, leidingwerk en objecten in de openbare ruimte zoals openbaar groen.

Voorbeelden van objecten zijn:

- Infrastructurele werken: (spoor)wegen, vaarwegen, start- en landingsbanen en radar -en vluchtgeleidingssystemen
- Waterstaatswerken: waterkeringen, wateren, gemalen, sluizen en bruggen
- Gebouwen: woningen, kantoren, scholen, gevangenissen, musea
- Openbare ruimtes: parken, sportterreinen, groen
- Overige: kabels, leidingen (nutsbedrijven en netbeheerders), riolering

Prestatieniveau

Het prestatieniveau gaat over de mate waarop het object zijn functie uitoefent. Beheer en onderhoud is nodig om dit niveau op peil te houden.

Voorbeeld: Wanneer er geen beheer en onderhoud wordt gepleegd aan riolering, raakt deze verstopt en kan het zijn functie niet meer goed uitvoeren. Zonder beheer en onderhoud wordt het prestatieniveau van dit object lager.

Levensduur

De levensduur van een object, geeft aan hoelang het object op een veilige manier zijn functie kan uitoefenen. Om deze levensduur te behouden, is er beheer en onderhoud nodig.

De levensduur verschilt per object.

Levenscyclus

De levenscyclus van een object bestaat uit de volgende stadia:

- aanleg/realisatie
- gebruik
- beheer en onderhoud
- vervanging en sloop

3. Wanneer is er sprake van beheer en onderhoud (en wanneer niet)?

In dit hoofdstuk wordt er antwoord gegeven op de vraag wanneer er sprake is van beheer en onderhoud en wanneer niet. Ook is een beslisboom bijgevoegd in dit hoofdstuk, om het beantwoorden van die vraag makkelijker te maken.

Wanneer beheer en onderhoud

Er is sprake van beheer en onderhoud wanneer de uit te voeren activiteiten nodig zijn om de functie en het prestatieniveau van het object te kunnen behouden.

Om erachter te komen of er sprake is van beheer en onderhoud zijn de volgende vragen van belang:

Start er een nieuwe levenscyclus door de activiteiten?

Wordt de levensduur van het object verlengd door de activiteiten?

Wijzigt de functie van het object?

Krijgt het object er een functie bij?

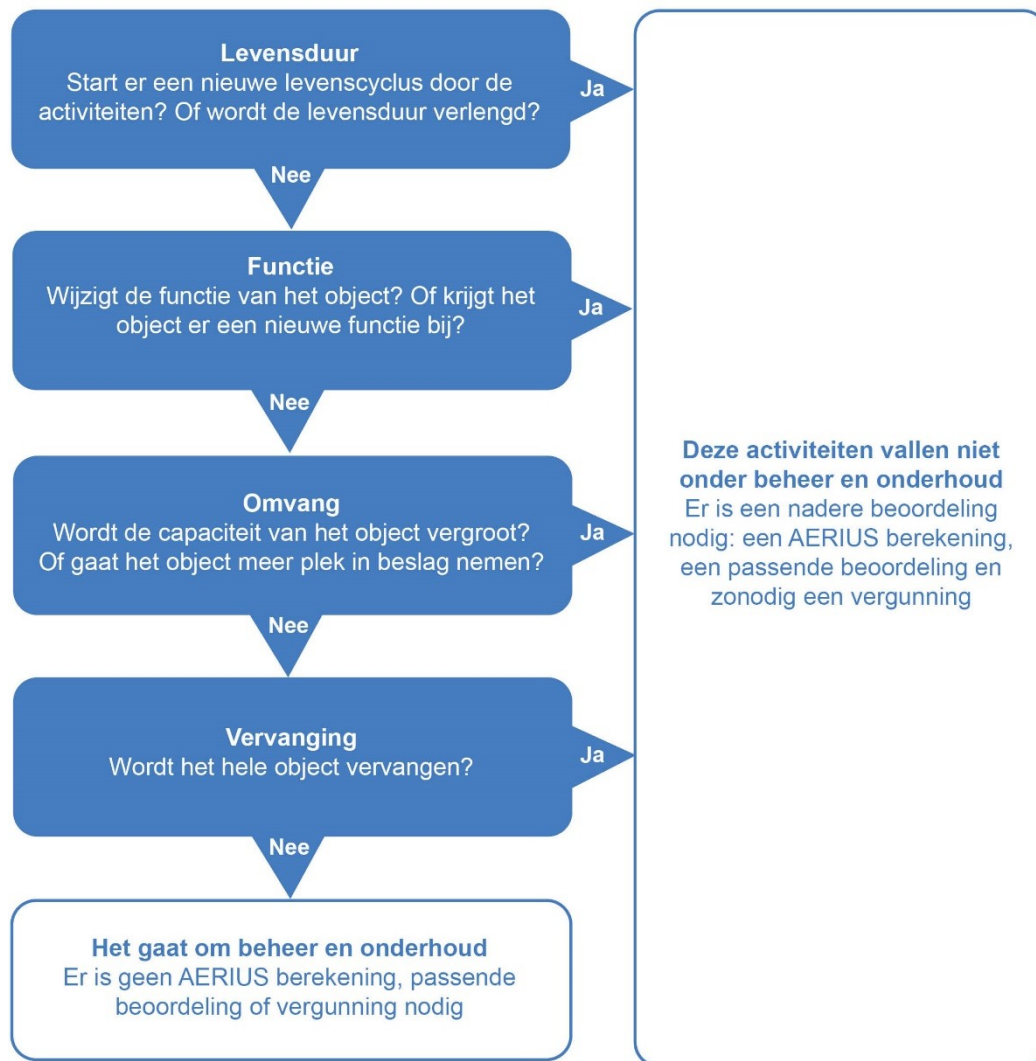
Wordt de capaciteit van het object vergroot?

Gaat het object meer plek in beslag nemen?

Wordt het hele object vervangen?

Beslisboom

Maak gebruik van onderstaande beslisboom om erachter te komen of een activiteit onder beheer en onderhoud valt.

Ook als er sprake is van beheer en onderhoud is het nog steeds nodig om na te gaan welke mogelijkheden er zijn om emissies te beperken en af te wegen of deze moeten worden voorgeschreven aan de uitvoerder van het werk. Dit is in lijn met adviescommissie Remkes: iedere sector draagt zijn steentje bij aan het verminderen van de stikstofdepositie in Nederland. Daarnaast geldt altijd de zorgplicht uit de wet Natuurbescherming voor N2000: waar redelijkerwijs mogelijk worden schadelijke gevolgen beperkt.

Geen beheer en onderhoud:

Geen B&O zijn activiteiten die ervoor zorgen dat het object bijvoorbeeld een nieuwe functie krijgt of dat de capaciteit wordt vergroot.

Bijvoorbeeld: Wanneer een gevangenis wordt omgebouwd tot hotel of themapark, is er geen sprake van slechts beheer en onderhoud. Het object krijgt immers een geheel andere functie.

4. Jurisprudentie

Tot op heden is er geen jurisprudentie die ziet op het vraagstuk van beheer en onderhoud. Het valt niet uit te sluiten dat in de praktijk op enig moment een verzoek tot handhaving zal worden gedaan. Deze handreiking wordt verdedigbaar geacht, maar het is uiteindelijk aan de rechter hierover een oordeel te geven. De Landsadvocaat heeft aangegeven het verdedigbaar te achten om te blijven stellen dat beheer en onderhoud een onafscheidelijk verbonden onderdeel is van het realiseren van een project.

Geadviseerd wordt de handreiking met 'gezond verstand' uit te voeren. Bij activiteiten waarbij weerstand vanuit de omgeving wordt verwacht, kan het verstandig zijn om wél te rekenen en/of een vergunning aan te vragen, ook als de activiteit strikt genomen binnen beheer en onderhoud zou kunnen vallen.

5. Meer informatie

Vragen over dit onderwerp, zowel vanuit de vergunningverlener als de vergunningaanvrager kunnen worden gesteld aan de [Helpdesk Stikstof en Natura 2000 van Bij12](#).

Meer informatie over stikstof is te vinden op www.aanpakstikstof.nl

Bijlage 1: Activiteiten die gezien worden als beheer en onderhoud

Onderstaand is een overzicht gegeven van de activiteiten die als beheer en onderhoud worden gezien. Het gaat uitdrukkelijk om voorbeelden, de lijst is niet uitputtend:

- vervangen en herstellen van het wegdek, zoals:
 - vervangen van asfalt;
 - aanbrengen van een nieuwe onderlaag (op de oude onderlaag);
 - herstellen van asfalt(schades);
 - frezen van dek- en tussenlagen;
 - aanbrengen van markering;
- onderhoud aan overige wegen, paden en verhardingen;
- repareren/stellen/vernieuwen van een geleiderail;
- reiniging en plaatsen van bebording/bewegwijzering;
- verkeersmaatregelen ten behoeve van onderhoudswerkzaamheden;
- verwijderen graffiti en het schoonmaken/herstellen van geluidschermen;
- verlichtingsonderhoud (vervangen lampen/armaturen);
- onderhouden, herstellen en vernieuwen van meubilair, hekwerken, toiletunits op verzorgingsplaatsen, steigers, markeringen, meetopstellingen, palen en het opruimen/afvoeren van (zwerf)afval (zowel bij wegen, vaarwegen als spoorwegen);
- reiniging van riool (HWA), leegzuigen van kolken en schoonvegen van goten;
- het inspecteren, monitoren, testen en opstellen van toestandrapportages;
- gladheidsbestrijding op de weg, ijsbestrijding op de vaarweg en gladheidsbestrijding op het airside gedeelte van een luchthaven;
- aan- of afvoer van materieel en materialen met schepen en motorvoertuigen van en naar de onderhoudslocatie, alsmede het verspreiden van de vrijkomende baggerspecie op vastgestelde verspreidingslocaties;
- onderhouden, herstellen en vervangen van bouw- en kunstwerken zoals sluizen, duikers, pompinstallaties, overige installaties en (fauna-)tunnels, zoals:
 - beton herstel;
 - conserveren stalen delen;
 - repareren/vervangen voegovergangen;
 - herstellen talud;
 - onderhoud tunneltechnische installaties (TTI);
 - aanbrengen van nieuwe beplating;
 - onderhouden bewegingswerken;
 - herstel matrixsignaalgevers;
 - herstel wegkantstations;
 - herstel en onderhoud verkeerregelininstallaties/toeritdoseerinstallaties;
 - vervangen van verlichting in tunnels door LED-verlichting;
- onderhouden van gebouwen zoals (herstel)werkzaamheden aan gevels of het dak en schilderwerkzaamheden;
- schoonmaken en verven van hoogspanningsmasten en het vervangen van isolatorkettingen en afstandshouders;
- maaien en herstellen van bermen en openbaar groen inclusief het snoeien van bomen en struiken (inclusief afvoer);
- bestrijden van invasieve soorten zoals de reuzeberenklauw en Japanse duizendknoop;

- onderhoud aan wateren, sloten, kanalen en/of overige vaarwegen zoals het (regulier) baggeren, maaien en onderhoud van de rivierbedding, onder meer om de vaarweg op diepte te houden;
- onderhoud aan oevers (hard en zacht), inclusief kaders en natuurvriendelijke oevers en onderhoudspaden, zoals;
 - maaien, begrazen en kappen;
 - aanvullen van rijshout en vervangen van palen rijzendam;
 - aanvullen van grond, zand en grind;
 - uitgraven en herprofilieren;
- onderhoud aan waterkeringen zoals dijklichamen en andere kunstwerken zoals sluizen, strekdammen, damwanden, glooiingen en kribben, zoals;
 - vervangen van krib, kribkop en kraagstuk;
 - storten van breuk- en stortsteen;
 - herzetten van zetsteen, verdwenen zetsteen vervangen en inwassen;
 - aanvullen van grond, zand en grind;
 - vervangen van perkoens;
 - repareren van de opsluitconstructie;
 - vervangen en repareren van damwanden inclusief ankers en gording;
 - reinigen van krooshek gemaal;
- onderhoud van waterbergingsgebieden;
- onderhoud aan helofytenfilters;
- proefsluiting stormvloedkering;
- alle nog niet genoemde werkzaamheden die volgen uit de (vegetatie)leggers voor waterstaatkundige werken;
- herstel van onder andere sporen, wissels, spoorbegrenzers, heuvelsystemen en overwegbevloering;
- inzet van hulpverleningsmaterieel in het kader van de incidentenregie op of bij het spoor;
- activiteiten op en rond het spoor om de stroomvoorziening op orde te houden, zoals inspectie, herstel en/of vervangen van kabels en (boven)leidingen;
- onderhoud aan het airside gedeelte van luchthavens zoals de start- en landingsbanen, taxibanen, platforms en randwegen¹:
 - activiteiten zoals het vervangen van asfalt, aanbrengen van een nieuwe onderlaag (op de oude onderlaag), herstel van asfaltschades en aanbrengen van markering;
 - onderhoud en vervangen van baanverlichting;
 - onderhoud en vervangen van aanvliegverlichting;
 - maaien en snoeien van het groen rond alle banen en wegen;
 - onderhoud van start- en landingsbanen van een ander materiaal (bijvoorbeeld gras);
 - opruimen van rubber op start- en landingsbanen;
- werkzaamheden aan bouwwerken op de luchthaven zoals brandweerposten, de-icinginstallaties, passagier- en vrachtterminals, hangars, onderhoudslocaties en aanverwante gebouwen;
- onderhoud van luchtverkeersleidingssystemen;
- onderhoud aan windturbines zoals het smeren en oliën van draaiende mechanische en hydraulische onderdelen en onderhoud aan de transformator
- Zandsuppleties

Bijlage 2: Voorbeelden ter verduidelijking

Voorbeelden uit de praktijk	B&O?	Toelichting
Aanpassen spitsstrook A1 naar een permanente rijstrook	Geen B&O	De capaciteit wordt hierdoor uitgebreid en daarmee is er geen sprake van B&O.
Het vervangen van een bestaand hekwerk langs het spoor en/of het plaatsen van een nieuw hekwerk	B&O	Het vervangen van een bestaand hekwerk of het plaatsen van een nieuw hekwerk is nodig om de veiligheid op en rond het spoor te garanderen en daarmee de functie van de spoorweg te behouden.
Vervangen van een bestaand geluidscherm langs een (spoor)weg	B&O	Het bestaande scherm is in de regel gerealiseerd om, na aanleg van de nieuwe (spoor)weg of aanpassing van de bestaande (spoor)weg, te voldoen aan de wettelijke geluidnormen. Het vervangen van een bestaand scherm is nodig om aan de normen te blijven voldoen en daarmee kan de functie van de weg (afwikkelen van verkeer) behouden blijven. Het (1-op-1) vervangen van een bestaand geluidscherm door een nieuw scherm met dezelfde hoogte en eigenschappen, kan als B&O worden aangemerkt. Als het bestaande scherm wordt vervangen door een scherm dat hoger is, dan is geen sprake van B&O.
Realiseren van een nieuw geluidscherm om de geluidbelasting op de woningen te verminderen, zonder dat de (spoor)weg wordt aangepast	Geen B&O	Het realiseren van een nieuw scherm is niet nodig om de functie van de bestaande weg te behouden. Hierdoor kan het niet als B&O worden aangemerkt.
Vervangen ZOAB door dubbellaags ZOAB	B&O	Het vervangen van ZOAB door 2LZOAB heeft geen invloed op de functie of capaciteit van de weg.
Bestorten van ontgrondingskuilen bij keringen	B&O	De ontgrondingskuilen ontstaan door de werking van het water bij de kering; het bestorten zorgt ervoor dat de kering zijn functie kan behouden.
Kappen van bomen	B&O	Als het kappen van bomen nodig is om de functie van de (vaar)weg te behouden (bijvoorbeeld omdat dit nodig is vanwege veiligheid of overhangen een belemmering voor het verkeer oplevert), dan wordt dit aangemerkt als B&O.
Aanleg van een fietstunnel en viaduct	Geen B&O	Realisatie nieuwe infrastructurele werken.
Stabiliseren van het talud door herprofilering	B&O	Het stabiliseren van de (spoor)baan is nodig om het veiligheidsniveau van de bestaande (spoor)baan te behouden.
Maaien en baggeren van sloten, drainage en vervangen van duikers	B&O	Een goede waterhuishouding is nodig om het veiligheidsniveau van het land en al haar functies te beschermen en stabiel te houden.
Het repareren van een beschadiging van een gebouw als gevolg van een incident	B&O	Herstel is nodig om het gebouw (veilig) te kunnen blijven gebruiken voor zijn functie.
Preventief onderhoud aan de installaties van een bestaand (kantoor)gebouw	B&O	Nodig voor het functioneren en het behoud van het gebouw.
Vervanging van de verlichting of de luchtbehandelingsinstallatie van een bestaand gebouw	B&O	Binnen de levenscyclus van een gebouw is periodiek vervanging van deze onderdelen aan de orde om het gebouw te kunnen blijven gebruiken voor zijn functie.
Schoonmaken van onderdelen van een gevel van een bestaand gebouw	B&O	Deze activiteiten zijn nodig voor behoud en veilig gebruik van het gebouw en het bijbehorende verblijfsgebied.

Voorbeelden uit de praktijk	B&O?	Toelichting
en van het verblijfsgebied om de gebouwen		
Vervanging van een of meer bestaande gebouwen door een nieuw gebouw	Geen B&O	Door de realisatie van nieuwe gebouwen begint een nieuwe levenscyclus. Daarom wordt dit niet aangemerkt als B&O.
Herstel van de terreininrichting op een oefenterrein van bijvoorbeeld defensie	B&O	Herstel is nodig om de bestaande functie van het terrein te behouden.
Maaien, begrazen, repareren steenbezettingen en/of op hoogte (=leggermaten) houden van waterkeringen	B&O	De bekleding van de waterkering heeft onderhoud nodig om bij hoogwater te kunnen functioneren. Daarom wordt dit aangemerkt als B&O.
Vervangen van een bestaande asbestcementleidingen	Geen B&O	Het actief vervangen van bestaande asbestcementleidingen is niet nodig om de functie van de leiding (het doorvoeren van water) te behouden en wordt daarom niet als B&O gezien. Als een bestaande asbestcementleiding kapot is, dan kan het repareren/deels vervangen van deze leiding door een nieuwe leiding wel als B&O worden gezien.
Controleren en smeren van de draaiende mechanische en hydraulische onderdelen van een windturbine	B&O	Deze activiteiten zijn nodig om de windturbine te kunnen blijven gebruiken (en daarmee de functie te behouden).
Vervangen van bestaande bovengrondse hoogspanningslijnen door ondergronds gelegen hoogspanningslijnen	Geen B&O	Door het ondergronds realiseren van de hoogspanningslijn begint een nieuwe levenscyclus. Daarom wordt dit niet aangemerkt als B&O.

Bijlage 3: Foto's plangebied

